

Europeiska struktur- och investeringsfonderna

Bilaga 9 till Konsekvensutredning avseende Europeiska kommissionens förslag till direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster

Myndigheten för delaktighet 2016

Innehåll

Sammanfattade bedömningar	3
Identifiering av produkter och tjänster	3
Aktörer som berörs	3
Reglering på området	3
Kostnader	4
Effekter och konsekvenser.....	4
Produkter och tjänster	5
Produkter och tjänster som omfattas.....	5
Tillgänglighetsdirektivets krav avseende ESI-fondsprojekt och verksamhet.....	5
Aktörer	10
Befintligt regelverk avseende tillgänglighet	11
EU-reglering	11
Normer och standarder.....	13
Nuläge	17
ESI-support.....	18
Aktörernas bedömning av direktivet	19
Myndighetens bedömningar	20
Referenser	22

Myndigheten för delaktighet (MFD) sökte inledningsvis kontakt med Svenska ESF-rådet (ESF-rådet), Tillväxtverket och Jordbruksverket för samråd om konsekvenser av om tillgänglighetsdirektivet fastställs. De två sistnämnda återkom för sent i MFD:s process med konsekvensutredningen för att det skulle vara möjligt för MFD att föra dialog med dem. Den beskrivning av nuläget som återges i denna bilaga baseras därför enbart på uppgifter från ESF-rådet.

Sammanfattade bedömningar

Identifiering av produkter och tjänster

Myndigheten för delaktighet (MFD) bedömer att i princip samtliga produkter och tjänster och byggd miljö, som används i ESI-fondsprojekt och hos de myndigheter som hanterar ESI-fondsmedel, omfattas av förslaget till tillgänglighetsdirektiv. För vissa produkter är kraven troligen inte möjliga att tillämpa. Vid tillämpningen av tillgänglighetsdirektivet avgörs i praktiken vilka produkter och tjänster som omfattas av i vilken utsträckning myndigheter åberopar oproportionerlig börda.

Aktörer som berörs

Bedömningen är att de myndigheter som förvaltar ESI-fonderna berörs av direktivet, liksom de aktörer som söker fondmedel. Dessa finns inom stat, kommun, landsting, civilsamhälle och näringsliv.

Reglering på området

Det finns befintliga krav på att tillgänglighet ska ingå i ESI-fondsprojekt, som en del av de horisontella principer, kriterier, som ska gälla för samtliga ESI-fondsprojekt – jämställdhet, tillgänglighet, icke-diskriminering och ekologisk hållbarhet. Tillämpningen av dessa krav kan dock skilja sig åt mellan de olika fonderna. Tillgänglighet är således ett av många kriterier i bedömningen av fondmedelsansökningar men de krav som ställs är inte lika precisa som kraven i tillgänglighetsdirektivet.

Kostnader

MFD kan inte bedöma kostnaderna eftersom det inte varit möjligt att göra en komplett nulägesbeskrivning avseende tillgänglighet i ESI-fondsprojekt och verksamheten hos myndigheterna som fördelar fondmedel.

Effekter och konsekvenser

Kraven på tillgänglighet är mer detaljerade än de krav som ställs i dag på ESI-fondsprojekt. Statliga myndigheter omfattas av krav i förordning 2001:526 om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken och ska därmed ha tillgänglig verksamhet, vilket åtminstone på policynivå innebär att de statliga myndigheterna inte påverkas nämnvärt av tillgänglighetsdirektivets krav. Andra aktörer kan behöva förlägga projektverksamheten i lokaler som är tillgängliga, använda tillgängliga produkter och utföra och köpa in tillgängliga tjänster i högre utsträckning än i dag.

Produkter och tjänster

Produkter och tjänster som omfattas

MFD tolkar tillgänglighetsdirektivet som att det är tänkt att gälla verksamhet hos de myndigheter som hanterar fonderna, samt i de projekt som beviljas fondmedel.

Kraven omfattar information och paketering oavsett produkt eller tjänst. De omfattar också krav på användargränssnitt och utformning av produkter samt byggd miljö.

Gränsdragningsproblematik

Kraven i tillgänglighetsdirektivets annex 1 på utformning av produkter och användargränssnitt är troligen utformade för att vara applicerbara på IKT¹-produkter och tjänster. Detta framgår dock inte av formuleringarna i direktivet, vilket kan få effekten att även maskiner med relativt enkla användargränssnitt omfattas av kraven. Avgörande för vilka produkter som kommer att omfattas blir då tolkningen av direktivets formulering att produkterna och deras användargränssnitt, ”när det är relevant”,² ska vara utformade enligt kraven. MFD bedömer att det finns risk för att både de myndigheter som bedömer projektansökningar, projektägare och deras underleverantörer gör olika tolkningar av när kraven är relevanta att tillämpa.

Tillgänglighetsdirektivets krav avseende ESI-fondsprojekt och verksamhet

I detta avsnitt återges kraven i direktivets annex 1 avsnitt IX, som avser bland annat ESI-fonderna.

¹ Informations- och kommunikationsteknik.

² Anges i inledningen till avsnittet IX A 2 Användargränssnitt och funktionell utformning i tillgänglighetsdirektivets annex 1.

Del A – Produkter

1. Utformning och tillverkning

Följande ska göras tillgängligt för att se till att produkterna utformas och tillverkas på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsbegränsning, inbegripet personer med funktionsnedsättning och personer med åldersrelaterad funktionsnedsättning:

- a) Information om användningen av produkten ska tillhandahållas i eller på själva produkten (märkning, bruksanvisning, varning) och ska
 - i) kunna uppfattas med mer än ett sinne,
 - ii) vara begriplig,
 - iii) vara tydlig,
 - iv) ha en lämplig teckenstorlek under förutsebara användningsförhållanden.
- b) Produktens förpackning och den information som ges på den (om hur den ska öppnas, tillslutas, användas och bortskaffas).
- c) Anvisning för användning, installation, underhåll, förvaring och bortskaffande av produkten, vilka ska uppfylla följande:
 - i) Innehållet i anvisningen ska finnas tillgängligt i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som ska presenteras på olika sätt och kunna uppfattas med mer än ett sinne.
 - ii) Anvisningen ska tillhandahålla alternativ till innehåll som inte består av text.
- d) Produktens användargränssnitt (hantering, kontroll och återkoppling, input och output) i enlighet med punkt 2.
- e) Produktens funktionalitet, med hjälp av funktioner som syftar till att tillgodose behoven hos personer med funktionsbegränsning, i enlighet med punkt 2.
- f) Produktens gränssnitt med hjälpmedel.

2. Användargränssnitt och funktionell utformning

För att göra produkterna och deras användargränssnitt tillgängliga i enlighet med punkt 1 led d och e ska produkterna, när det är relevant, vara utformade så att de

- a) kan uppfattas med mer än ett sinne vid kommunikation och orientering,
- b) ger alternativ till tal för kommunikation och orientering,
- c) tillhandahåller flexibel förstoring och kontrast,
- d) tillhandahåller en alternativ färg vid förmedling av information,
- e) sörjer för flexibla sätt att skilja på och kontrollera förgrunden och bakgrunden, däribland ser till att bakgrundsljud kan minskas och skärpan förbättras.
- f) ser till att användarna kan ställa in volymen,
- g) sörjer för sekventiell styrning och ger alternativ till finmotorisk styrning,
- h) tillhandahåller driftslägen med begränsad räckvidd och styrka,
- i) förhindrar anfall på grund av ljuskänslighet.

Del B – Tjänster

1. Följande åtgärder ska vidtas för att se till att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsbegränsning, inbegripet personer med funktionsnedsättning:
 - a) Den bebyggda miljön där tjänsten tillhandahålls ska göras tillgänglig, bland annat transportinfrastrukturen, i enlighet med del C, utan att detta påverkar den nationella lagstiftningen och unionslagstiftningen för skydd av nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde.
 - b) Faciliteterna, däribland fordon, farkoster och utrustning som behövs för tjänsten, ska göras tillgängliga genom följande åtgärder:

- i) Utformningen av dess bebyggda miljö ska uppfylla kraven i del C i samband med ombordstigning, avstigning, rörelse ombord och användning.
 - ii) Informationen ska finnas tillgänglig på olika sätt och kunna uppfattas med mer än ett sinne.
 - iii) Alternativ till innehåll som inte består av text ska tillhandahållas.
- c) Tillgängligheten för de produkter som används vid tillhandahållandet av tjänsten ska säkerställas, i enlighet med bestämmelserna i del A.
- d) Information ska tillhandahållas om hur tjänsten fungerar, om dess egenskaper när det gäller tillgänglighet och om dess faciliteter enligt följande:
- i) Informationsinnehållet ska finnas tillgängligt i de textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som användarna ska kunna presentera på olika sätt och uppfatta med mer än ett sinne.
 - ii) Alternativ till innehåll som inte består av text ska tillhandahållas.
 - iii) Elektronisk information, inklusive tillhörande nätapplikationer som krävs för att få tillgång till tjänsten, ska tillhandahållas i enlighet med led e.
- e) Webbplatser ska göras tillgängliga på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt så att användarna kan uppfatta, hantera och begripa dem, bland annat så att presentationen av innehållet och interaktionen med innehållet kan anpassas, vid behov med hjälp av ett tillgängligt elektroniskt alternativ, på ett sätt som underlättar interoperabiliteten med olika användarprogram och hjälpmedel på unionsnivå och internationell nivå.
- f) Lättillgänglig information ska tillhandahållas för att underlätta komplementariteten med stödtjänster.

- g) Funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden ska inbegripas, liksom ändringar i de berörda tjänsternas verksamhet, för att tillgodose behoven hos personer med funktionsbegränsning.

Del C – Bebyggd miljö

1. Tillgängligheten i den bebyggda miljö måste omfatta följande aspekter på områden dit allmänheten har tillträde, så att personer med funktionsbegränsning, inbegripet personer med funktionsnedsättning, kan använda tjänsten självständigt på det sätt som kan förutses:
 - a) Användning av tillhörande utomhusutrymmen och faciliteter.
 - b) Tillfartsvägar till byggnader.
 - c) Användning av ingångar.
 - d) Framkomlighet vid förflyttning i horisontell riktning.
 - e) Framkomlighet vid förflyttning i vertikal riktning.
 - f) Allmänhetens användning av lokaler.
 - g) Användning av utrustning och faciliteter.
 - h) Användning av toaletter och sanitetsutrymmen.
 - i) Användning av utgångar, evakueringsvägar och principer för beredskapsplanering.
 - j) Kommunikation och orientering som kan uppfattas med mer än ett sinne.
 - k) Användning av faciliteter och byggnader för deras avsedda ändamål.
 - l) Skydd mot faror i både inomhus- och utomhusmiljön.

Aktörer

De myndigheter som förvaltar ESI-fonderna berörs av direktivet.

Aktörer som söker fondmedel berörs. Dessa aktörer finns både inom stat, kommun, landsting, civilsamhälle och näringsliv.

Befintligt regelverk avseende tillgänglighet

EU-reglering

EU:s förordning nr 1303/2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden samt Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

Tillgänglighet inom ESI-fonderna regleras i förordningen och den anger på flera ställen att särskild hänsyn ska tas till tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i utformning av program. Dock specificeras inte vad tillgänglighet innebär. Det är alltså i stor utsträckning upp till medlemsstaterna att tolka innebörden och utforma programmen avseende tillgänglighet.

I förordningen anges i artikel 7 Jämställdhet och integrering att:

Medlemsstaterna och kommissionen ska vidta lämpliga åtgärder för att förhindra varje form av diskriminering på grund av /.../ funktionshinder /.../ i samband med förberedelser inför och genomförandet av programmen. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska särskilt beaktas under förberedelserna inför och genomförandet av programmen.

Artikel 9 anger tematiska mål för ESI-fonderna. De tematiska målen ska bland annat bidra till unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Det finns 11 mål som samtliga fonder ska stödja, bland dem mål om att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på IKT, att främja hållbara transporter, att främja hållbar och kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet, att främja social delaktighet och bekämpa fattigdom och diskriminering. De tematiska målen ska omsättas i prioriteringar som är specifika för varje ESI-fond och fastställs i de fonspecifika bestämmelserna.

Artikel 15 om vad som ska ingå i Partnerskapsöverenskommelsen anger att följande ska anges (punkt 2 iii):

Där så är relevant, ett integrerat tillvägagångssätt för att hantera särskilda behov i områden med störst fattigdom eller hos målgrupper som är särskilt utsatta för diskriminering eller social utestängning, med särskilt beaktande av /.../, personer med funktionsnedsättning, /.../.

Artikel 55 Förhandsutvärdering anger att man genom förhandsutvärderingar ska bedöma (3 punkten I):

hur lämpliga de planerade åtgärderna är för att främja jämställdhet och förhindra eventuell diskriminering, och särskilt när det gäller tillgång för personer med funktionsnedsättning,

I avdelning II kap 1 allmänna bestämmelser för fonderna, artikel 96 Innehållet i samt antagande och ändring av de operativa programmen inom målet investering för tillväxt och sysselsättning:

7. För varje operativt program, utom för dem där det tekniska stödet ges inom ett specifikt operativt program, ska, med förbehåll för medlemsstatens vederbörligen motiverade bedömning att det är relevant med tanke på de operativa programmens innehåll och mål, ingå en beskrivning av

/.../

b) de specifika åtgärderna för att främja lika möjligheter och förhindra diskriminering på grund av /.../ funktionsnedsättning, /.../ i samband med förberedelsen, utarbetandet och genomförandet av det operativa programmet, särskilt när det gäller tillgång till finansiering, med hänsyn till behoven hos olika målgrupper som riskerar att drabbas av sådan diskriminering, särskilt kraven på att säkerställa tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning,

EU:s förordning nr 1304/2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006

De prioriterade insatser som finansieras av socialfonden ska genomföras på ett sätt som bidrar till att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etnisk bakgrund, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning, genom att särskild uppmärksamhet ägnas dem som ställs inför flerfaldig diskriminering (skäl 19).

Förordningen fastställer den Europeiska socialfondens syfte. Förordningen anger bland annat att fonden ska gynna människor, även missgynnade människor som långtidsarbetslösa, personer med funktionsnedsättning, migranter, etniska minoriteter, marginaliserade grupper och människor i alla åldrar som står inför fattigdom och social utestängning (artikel 2.3).

Principen om icke-diskriminering enligt artikel 7 i förordning (EU) nr 1303/2013 ska integreras på alla områden. Investeringsåtgärder inom fonden ska bidra till att bekämpa alla former av diskriminering (artikel 8) inom arbetsliv och utbildning.

Normer och standarder

Pågående arbete med ”standard” för Socialfonden

Myndigheten för delaktighet och ESF-rådet samarbetar för närvarande med att utveckla en egen standard för att kravställa på tillgänglighetsintegrering i projekt med finansiering av Europeiska socialfonden. Standarden är inte framtagen inom ramen för ett standardiseringsorgan utan är en vägledning och kravlista som beskriver hur arbetet med tillgänglighetsintegrering kan ske på de fyra nivåerna: projektnivå, programnivå, nationell nivå och EU-nivå. Fem steg ingår i arbetet på varje nivå: tillgänglighetsanalys inom området, sätta mål och indikatorer, genomförande, uppföljning och utvärdering.

Standarden beskriver också vilka kriterier ESF-rådet utgår från då de bedömer tillgänglighetsintegrering i ansökningar till Europeiska socialfonden. Standarden anger inte specifika krav på produkter eller tjänster motsvarande de krav som finns i tillgänglighetsdirektivet.

Riktlinjer för tillgängligt webbinnehåll, WCAG 2.0

Riktlinjer för tillgängligt webbinnehåll, Web Content Accessibility Guidelines – WCAG 2.0, innehåller ett antal riktlinjer för att göra

webbinnehåll tillgängligt. Om en webbplats följer riktlinjerna är innehållet tillgängligt för en bredare skara människor med olika typer av funktionsnedsättningar såsom synnedsättningar, hörselnedsättning, inlärningssvårigheter, kognitiva funktionsnedsättningar, begränsad rörlighet, talsvårigheter, ljuskänslighet och kombinationer av dessa.

Riktlinjerna är indelade efter fyra olika principer – möjlig att uppfatta, hanterbar, begriplig och robust. Det finns även tre nivåer av tillgänglighet – A, AA och AAA, där AAA är den högsta nivån. Webbplatsers tillgänglighet kategoriseras utifrån vilken nivå de uppfyller, och för att uppfylla en nivå måste samtliga riktlinjer för den nivån följas.

Riktlinjerna behandlar frågor som att information och komponenter i ett användargränssnitt ska presenteras för användare på ett sätt som de kan uppfatta och att komponenter i ett användargränssnitt och navigering ska vara hanterbara. De innebär också att information och hantering av användargränssnitt måste vara begriplig samt att innehållet måste vara robust nog för att kunna tolkas på ett pålitligt sätt av ett brett spektrum av olika användarprogram, inklusive hjälpmedel.

Standard om tillgänglighetskrav lämpliga vid offentlig upphandling av IKT³ produkter och tjänster i Europa, SS-EN 301 549

Standarden anger krav på IKT-produkters och tjänsters funktion och användargränssnitt. Den är framtagen inom ett EU-mandat till de tre europeiska standardiseringsorganisationerna och syftet med standarden är att fungera som den uppsättning krav som ska tillämpas vid upphandling av IKT.

Standarden specificerar de funktionella tillgänglighetskrav som är tillämpliga för IKT-produkter och -tjänster, tillsammans med en beskrivning av testprocedurer och utvärderingsmetodik för varje tillgänglighetskrav i en form som lämpar sig för användning i offentlig upphandling inom Europa. Den kan också användas för utformning av IKT som inte är avsedd att användas av offentlig sektor. Standarden är inte indelad i produktområden utan funktionsområden och är därför avsedd att kunna appliceras brett på all typ av IKT. Därmed tar den höjd för nya innovationer inom IKT-området.

³ Informations- och kommunikationsteknik.

Avseende webb är kraven i EN 301 549 samma som i WCAG 2.0 nivå AA.⁴

Partnerskapsöverenskommelsen

Partnerskapsöverenskommelsen är en överenskommelse mellan Sverige och EU om hur Sveriges arbete med Socialfonderna ska drivas. I överenskommelsen finns ett antal mål och inriktningen för arbetet uttalade. Partnerskapsöverenskommelsen lägger grunden till förbättrad samordning mellan de fyra fonderna och undviker överlappning dem emellan, i syfte att nå ett mer effektivt programgenomförande och ett sammantaget bättre utfall av insatserna. I överenskommelsen anges gemensamma horisontella principer i genomförandet. Principerna är jämställdhet, tillgänglighet, icke-diskriminering och hållbar utveckling.

Fondernas inriktning, spridning över landet och de stora finansiella resurserna för att stimulera utvecklingsarbete skapar en grund för att sprida och implementera tillgänglighet inom såväl offentliga som privata verksamheter.

Ett mål i Partnerskapsöverenskommelsen är att ett brett tillgänglighetsarbete ska leda till att arbetsplatser är inkluderande, produkter och tjänster är tillgängliga och att utveckling och tillväxt bygger på universell utformning över hela landet.

Bland de specifika mål som berör personer med funktionsnedsättning i Partnerskapsöverenskommelsen finns målet om att utvecklingen av digitala tjänster är viktiga för samhällsutvecklingen men måste vara utformade för marginaliserade grupper och personer med funktionsnedsättning.

Regionalfondens insatser handlar till stor del om att förenkla för privatpersoner och företag, men kan också handla om att marginaliserade grupper och personer med funktionsnedsättning får tillgång till offentlig service. Alla som vill ska kunna använda de möjligheter som digitaliseringen ger.

Socialfondens insatser inom det tematiska målet 8 syftar till att öka övergångarna till arbete för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och varaktigt öka sysselsättningen. Socialfondens insatser

⁴ EN 301 549, kapitel 9.1.

ska ge högre möjlighet till individanpassning än ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En av de grupper som pekas ut som målgrupp för området är personer med funktionsnedsättning, utöver bland andra unga personer, nyanlända invandrare, långtidsarbetslösa eller personer som varit sjukskrivna och har behov av stöd att komma tillbaka i arbete.

Nuläge

De tre myndigheter som ansvarar för ESI-fonderna har vägledningar som stödjer de som överväger att söka ESI-fondsmedel. Tillgänglighet kan anses vara en del av de så kallade horisontella kriterier som är gemensamma för alla ESI-fonder. Dessa är:

- Bättre miljö
- Lika möjligheter och icke-diskriminering
- Jämställdhet

MFD har sökt information på Tillväxtverkets, Jordbruksverkets och ESF-rådets webbplatser om vilka tillgänglighetskrav som finns för ESI-fondsansökningar. Det finns liknande information på respektive webbplats, i vägledningarna för att ansöka till respektive fond. ESF-rådet har dock lite mer utförlig information om vad tillgänglighet innebär och hur det kan genomsyra projekten.

En illustration av hur vägledningen kan se ut ges av följande information, som finns på ESF-rådets webbplats, avsnittet om de horisontella principer som ska genomsyra ESI-fonderna⁵:

”I ett tillgängligt projekt ska alla kunna ta del av insatserna, oavsett funktionsnedsättningar. Tillgängligheten ska säkerställas genom att ha en medveten strävan i hela arbetet, internt och externt: i projektplan och aktivitetsplan, liksom i rekrytering och upphandling.

En utgångspunkt för att göra ett projekt tillgängligt är att göra en **omvärldsanalys**. Där ska kartläggas vilka funktionsnedsättningar som kan finnas bland deltagarna och andra inblandade. Även tillgängligheten ska kartläggas. Denna **kartläggning** ska sedan ligga till grund för en plan för vilka **kunskaper** som behövs inom projektgruppen för att kunna möta

⁵ ESF-rådets webbplats, www.esf.se/sv/Vara-fonder/Socialfonden1/Overgripande-information-om-socialfondsprogrammet/Horisontella-kriterier/Tillganglighet/

behoven. Behövs **tillgänglighetskonsulter** tas in eller annan expertis utifrån?”

I ESF-rådets bedömning av ansökningar till Europeiska socialfonden görs en bedömning om projektansökan svarar på frågorna⁶:

- På vilket sätt framgår det hur projektet ska integrera ett tillgänglighets- och icke-diskrimineringsperspektiv?
- Finns det en tydlig tillgänglighets- och diskrimineringsanalys i problembeskrivningen?
- Synliggörs problemen både i uppsatta mål och i projektgenomförande (till exempel /.../, att tillgänglighetsperspektivet säkerställer att vissa grupper inte exkluderas /.../)?
- Visar projektet hur lika möjligheter ska bidra till att projektets och utlysningens mål uppnås?
- Hur säkerställer projektet att inga grupper utesluts eller behandlas avvikande utan inkluderas oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, sexuell läggning och funktionshinder?

ESI-support

För att stödja integreringen av de horisontella principerna i projekten finns i dag tjänsten ESI-support. Tjänsten drivs på uppdrag av ESF-rådet i syfte att stödja projektsökande, projektägare, myndigheterna som förvaltar ESI-fonderna samt utveckla kunskap och metoder. I dagsläget är ESI-support huvudsakligen inriktat på stöd relaterat till Europeiska socialfonden och fonden för dem som har det sämst ställt (FEAD).

På ESI-supports webbplats finns bland annat hänvisningar till riktlinjer från MFD, utvalda rapporter om tillgänglighet samt länk till MFD:s förteckning över konsulter inom tillgänglighet.⁷

⁶ ESF-rådets beredningsprotokoll för beredning av ansökningar till Europeiska socialfonden, Svenska ESF-rådet.

⁷ ESI-support. Tillgänglighet www.esisupport.se/support/kunskap/horisontella-principer/tillganglighet/

Aktörernas bedömning av direktivet

Den aktör MFD har haft kontakt med avseende ESI-fonderna, ESF-rådet, framhåller konsekvenser om tillgänglighetsdirektivet fastställs. MFD har intervjuat en expert hos ESF-rådet och lyfter fram delar av intervjun:

- Konsekvenserna är svåra att överblicka eller förutse.
- För statliga myndigheter, som till exempel Arbetsförmedlingen, som är en av ESF-rådets huvudsakliga projektägare, är det troligt att kraven ändå tillgodoses om direktivet fastställs, dels för att de som omfattas även ska använda tillgänglighetsdirektivets krav vid offentlig upphandling, dels för att de lyder under förordning 2001:526 om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken.
- För andra projektägare kan kraven innebära stora konsekvenser, framför allt för civilsamhället. Om tillgänglighetsdirektivets krav innebär att verksamhet inom projekt ska bedrivas enbart i lokaler som är tillgängliga enligt kraven i direktivet blir verksamheterna tvungna att till exempel budgetera i projektansökningarna för att verksamhet ska förläggas i tillgängliga lokaler eller på andra sätt säkra att verksamheten kan förläggas i tillgängliga lokaler. Ett sätt att nå direktivets målsättning skulle i så fall kunna vara en särskild satsning på en höjning av tillgängligheten, med medel som särskilt avsätts för ändamålet.
- Förhandlingarna inför nästa programperiod inom Socialfonden behöver hantera frågan om hur tillgänglighetsdirektivet ska efterlevas. Pågående programperiod avslutas år 2020, så om tillgänglighetsdirektivet införs blir det under nästa programperiod. Programperioderna löper i regel i sju år.
- Det har sedan cirka ett år pågått ett projekt för att ta fram och testa en standard som ska användas för vägledning för att projekten ska vara tillgängliga, framtagna i samarbete med MFD.⁸ Om projektet faller väl ut kan ESF-rådet komma att integrera den i sitt processtöd.

⁸ Standarden beskrivs i korthet under avsnittet Normer och standarder.

Myndighetens bedömningar

Nedanstående bedömningar görs med förbehållet att MFD enbart utgår från viss information som finns tillgänglig på internet samt dialog med en expert hos ESF-rådet.

Det finns redan krav på att tillgänglighet ska ingå i ESI-fondsprojekt, eftersom det ingår i bedömningskriterierna för ansökan om fondmedel. Av dialogen med ESF-rådet framgår att tillgänglighet bedöms i de olika projekten. Dock är tillgänglighet ett av många kriterier i bedömningen och de krav som ställs är inte så precisa som tillgänglighetsdirektivets krav. Givet hur projekt inom Europeiska socialfonden bedöms och bedrivs i dag är det troligt att kraven i tillgänglighetsdirektivet innebär högre krav på tillgänglighet än i dag.

Inom Socialfonden ska särskild prioritet vara att bekämpa diskriminering på grund av bland annat funktionsnedsättning. Otillgänglighet är en av diskrimineringsgrunderna kopplade till den svenska diskrimineringslagen och det ligger därför som en naturlig del i Socialfondsprojekt att motverka och förebygga otillgänglighet.

Eftersom ramarna för hur Sverige ska arbeta med ESI-fonderna bestäms i förhandlingar med EU-kommissionen bedömer MFD att frågan om hur tillgänglighetsdirektivets krav ska implementeras i arbetet med ESI-fonderna behöver avhandlas i dessa förhandlingar. Detta under förutsättning att tillgänglighetsdirektivet fastställs. En möjlig åtgärd som skulle kunna lyftas i förhandlingarna, som kan underlätta för projektägare, är om det ska göras särskilda satsningar riktade mot projektägare att investera i tillgänglighetsåtgärder för att tillgänglighetsdirektivets krav ska kunna efterlevas.

Statliga myndigheter omfattas av förordningen 2001:526 om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken och lever därigenom, åtminstone på policynivå, upp till motsvarande krav som direktivet anger. Ett tydligt kravställande i samband med ansökan om ESI-fondsmedel kan dock bidra till att driva på utvecklingen mot mer tillgängliga verksamheter. ESF-rådet har sedan flera år ett samarbete med MFD (och tidigare Myndigheten för handikappolitisk samordning) inom området. I detta samarbete har MFD:s Riktlinjer för tillgänglighet – Riv Hindren varit en utgångspunkt. Riktlinjerna är framtagna för att vägleda statliga myndigheter att följa ovan nämnda förordning. MFD

anser att det kan finnas tolkningsutrymme om vilka produkter och tjänster kraven kan vara tillämpliga för. Tolkningen kan förenklas om de myndigheter som fördelar fondmedel tar fram vägledande information riktad till projektägare och deras underleverantörer. Om tillgänglighetsdirektivet kompletteras med harmoniserade standarder eller akter från EU-kommissionen som tydliggör vilka produkter och tjänster kraven kan tillämpas, för kan dessa utgöra en grund för vägledningarna.

MDF instämmer i den bedömning som ESF-rådets expert bidragit med, nämligen att kraven kan få stor påverkan på projekt som bedrivs av icke-statliga organisationer, det vill säga kommun, landsting, civilsamhälle och näringsliv. Om verksamheten i deras projekt ska bedrivas så att samtliga tillgänglighetsdirektivets krav efterlevs kan det innebära att kostnader för inköp av utrustning, utförande och inköp av tjänster samt hyra av eller anpassning av lokaler blir högre än vad de är i de projekt som bedrivs i dag. En fråga att lyfta i förhandlingarna inför kommande programperioder är därför huruvida dessa kostnader kan täckas delvis av ESI-fondsmedel. Detta kan till exempel ske i de befintliga projekten eller genom särskilda satsningar riktade mot projektägare.

Referenser

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Bryssel den 2 december 2015. COM(2015) 615 final.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006

European Telecommunication Standards Institute (ETSI). SS-EN 301 549 (2015). Tillgänglighetskrav lämpliga vid offentlig upphandling av IKT produkter och tjänster i Europa.

World Wide Web Consortium (W3C). Riktlinjer för tillgängligt webbinnehåll, WCAG 2.0, Svensk auktoriserad översättning. W3C Recommendation 11 December 2008.

Svenska ESF-rådet. ESF-rådets beredningsprotokoll för beredning av ansökningar till Europeiska socialfonden.

Svenska ESF-rådet. Tillgänglighet <http://www.esf.se/sv/Vara-fonder/Socialfonden1/Overgripande-information-om-socialfondsprogrammet/Horisontella-kriterier/Tillganglighet> Hämtad 2016-11-04

ESI-support. Tillgänglighet. <http://www.esisupport.se/support/kunskap/horisontella-principer/tillganglighet/> Hämtad 2016-11-04.